

BELGISCHE KAMER VAN  
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

4 februari 2003

**WETSVOORSTEL**

**tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek,  
teneinde bij de naamsoverdracht op het kind  
discriminatie tussen mannen en vrouwen  
weg te werken**

**AMENDEMENT**

Nr. 17 VAN DE HEER **VAN WEDDINGEN**  
(subamendement op amendement nr. 9)

Art. 2

**In het voorgestelde artikel 335 de volgende wijzi-  
gingen aanbrengen:**

**A) in § 1, eerste lid, de woorden «of, naar haar  
keuze, een van haar namen» weglaten;**

**B) in § 1, tweede lid, de woorden «of, naar zijn  
keuze, een van zijn namen» weglaten;**

**C) in § 1, het derde en het vierde lid weglaten;**

**D) in § 2, eerste lid, de woorden «, uiterlijk op de  
dag van de aangifte van de geboorte,» weglaten;**

Voorgaande documenten :

Doc 50 **0283/ (1999/2000)** :

001 : Wetsvoorstel van de dames Drion en Talhaoui.  
002 en 003 : Amendementen.  
004 : Verslag.  
005 tot 008 : Amendementen.

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS  
DE BELGIQUE

4 février 2003

**PROPOSITION DE LOI**

**modifiant le Code civil en vue de supprimer  
les discriminations entre hommes et  
femmes dans la transmission  
du nom à l'enfant**

**AMENDEMENT**

N° 17 DE M. **VAN WEDDINGEN**  
(Sous-amendement à l'amendement n° 9)

Art. 2

**A l'article 335 proposé, apporter les modifica-  
tions suivantes :**

**A) Au § 1<sup>er</sup>, alinéa 1<sup>er</sup>, supprimer les mots «ou, au  
choix de celle-ci, l'un de ses noms» ;**

**B) Au § 1<sup>er</sup>, alinéa 2, supprimer les mots «ou, au  
choix de celui-ci, l'un de ses noms» ;**

**C) Au § 1<sup>er</sup>, supprimer les alinéas 3 et 4 ;**

**D) Au § 2, alinéa 1<sup>er</sup>, supprimer les mots «au plus  
tard le jour de la déclaration de sa naissance» ;**

Documents précédents :

Doc 50 **0283/ (1999/2000)** :

001 : Proposition de loi de Mmes Drion et Talhaoui.  
002 et 003 : Amendements.  
004 : Rapport.  
005 à 008 : Amendements.

E) **in hetzelfde lid, de woorden** «de familienaam of een van de namen van zijn moeder, de familienaam of een van de namen van zijn vader dan wel de twee namen samen van zijn vader en moeder, in de door hen gekozen volgorde beperkt tot een naam voor elk van hen» **vervangen door de woorden** «*hetzij de familienaam van zijn vader, hetzij de familienaam van zijn moeder*»;

F) **in § 2, tweede lid, de woorden** «dat het kind de familienaam of een van de namen van zijn moeder, de familienaam of een van de namen van zijn vader dan wel de twee namen samen van zijn vader en moeder, in de door hen gekozen volgorde en beperkt tot een naam voor elk van hen, zal dragen» **vervangen door de woorden** «*dat het kind, hetzij de familienaam van zijn vader, hetzij de familienaam van zijn moeder zal dragen*»;

G) **in § 2, het vierde lid vervangen door de volgende bepaling:**

*«Van de verklaring inzake de familienaamkeuze als bedoeld in het eerste lid, wordt akte opgemaakt. Indien de ouders gehuwd zijn, gebeurt dat uiterlijk op het tijdstip van het huwelijk, hetzij in het huwelijkscontract, hetzij door middel van een verklaring ten aanzien van de ambtenaar van de burgerlijke stand van de plaats waar het huwelijk wordt voltrokken. Indien de ouders ongehuwd zijn, leggen zij de verklaring van familienaamkeuze uiterlijk vier maanden voor de geboorte van het kind gezamenlijk af ten aanzien van de ambtenaar van de burgerlijke stand van hun woonplaats of van de woonplaats van een van hen; voormelde ambtenaar maakt, eveneens uiterlijk vier maanden voor de geboorte van het kind, akte op van de verklaring. Van de verklaring inzake de familienaamkeuze, afgelegd voor of tijdens de aangifte van de geboorte, wordt melding gemaakt in de geboorteakte.»;*

H) **in § 3, tweede lid, de woorden** «dat het kind de familienaam of een van de namen van de andere ouder dan wel de twee namen samen van zijn vader en moeder, in de door hen gekozen volgorde en beperkt tot een naam voor elk van hen, zal dragen» **vervangen door de woorden** «*dat het kind de familienaam van de andere ouder zal dragen*»;

I) **in § 4, eerste lid, de woorden** «dat hij de familienaam of een van de namen van zijn vader, of de familienaam of een van de namen van zijn moeder, dan wel de twee namen samen van zijn vader en moeder, in de door hem gekozen volgorde en beperkt tot een naam voor elk van hen, zal dragen» **vervangen door de woorden** «*dat het, hetzij de familienaam van zijn vader, hetzij de familienaam van zijn moeder zal dragen*»;

E) **Au même alinéa, remplacer les mots** «*soit le nom de famille de sa mère ou l'un de ses noms, soit le nom de famille de son père ou l'un de ses noms, soit les deux noms accolés de ses père et mère dans l'ordre librement choisi par eux dans la limite d'un nom pour chacun d'eux*», **par les mots** «*soit le nom de famille de son père, soit le nom de famille de sa mère*»;

F) **Au § 2, alinéa 2, remplacer les mots** «soit le nom de famille de sa mère ou l'un des noms de celle-ci, soit le nom de famille de son père ou l'un des noms de celui-ci, soit les deux noms accolés de ses père et mère dans l'ordre librement choisi par eux dans la limite d'un nom pour chacun d'eux» **par les mots** «soit le nom de famille de son père, soit le nom de famille de sa mère»;

G) **Au § 2, remplacer l'alinéa 4 par la disposition suivante :**

*«La déclaration de choix du nom de famille visée à l'alinéa 1<sup>er</sup> est actée, lorsque les parents sont mariés, au plus tard au moment du mariage, soit dans le contrat de mariage, soit par une déclaration à l'officier de l'état civil du lieu du mariage. Lorsque les parents ne sont pas mariés, la déclaration de choix du nom de famille doit être actée au plus tard quatre mois avant la naissance de l'enfant par une déclaration conjointe des deux parents devant l'officier de l'état civil du lieu du domicile des père et mère ou de l'un d'eux, qui en dresse acte, au plus tard quatre mois avant la naissance. Il est fait mention de la déclaration de choix d'un nom de famille, faite avant ou au moment de la déclaration de naissance, dans l'acte de naissance.»;*

H) **Au § 3, alinéa 2, remplacer les mots** «soit le nom de famille ou l'un des noms de l'autre parent, soit leurs deux noms accolés dans l'ordre choisi par eux dans la limite d'un nom pour chacun d'eux» **par les mots** «*le nom de famille de l'autre parent*»;

I) **Au § 4, alinéa 1<sup>er</sup>, remplacer les mots** «soit le nom de famille de son père ou l'un des noms de celui-ci, soit le nom de famille de sa mère ou l'un des noms de celle-ci, soit les deux noms de ses parents accolés dans l'ordre qu'il choisit librement, dans la limite d'un nom pour chacun de ses père et mère» **par les mots** «*soit le nom de famille de son père, soit le nom de famille de sa mère*»;

J) in § 5, zesde lid, de woorden «dat reeds de familienaam of een van de namen van een van beide, dan wel hun beide namen samen draagt» **vervangen door de woorden** «dat reeds de familienaam van een van beiden draagt»;

K) **paragraaf 7 weglaten.**

#### VERANTWOORDING

Dit wetsvoorstel en het regeringsamendement daarop behandelen niet zomaar een triviaal onderwerp.

Deze aangelegenheid gaat namelijk elke burger aan en heeft een weerslag op een wezenlijk aspect van zijn burgerschap en zijn plaats in de maatschappij.

In elke ruimenkende samenleving vormt de familienaam een van de bouwstenen van de persoonlijkheid van het individu. Derhalve is de naamsbepaling van groot belang, zowel voor de individuele burger als voor de hele samenleving. Terzake is dus geen plaats voor nattevingswerk en nog minder voor verwarring.

Sinds ruim een millennium heeft onze samenleving ervoor gekozen dat de familienaam patrilineair wordt overgedragen. Tot de Franse Revolutie bestonden daar slechts enkele uitzonderingen op.

De «nieuwe» opvattingen van vrijheid, gelijkheid en vooruitgang hebben gezorgd voor de wettelijke stabiliteit van de familienaam. Die stabiliteit werd ook in de *Codes Napoléon* verankerd.

In tweehonderd jaar tijd is de positie van de vrouw in onze samenleving er buitengewoon op vooruitgegaan.

Uit een juridisch oogpunt blijft de stabiliteit van de familienaam weliswaar belangrijk, maar de uitsluitend patrilineaire overdracht ervan is ter discussie komen te staan.

Met name de lidstaten van de Europese Unie worden er, wat de overdracht van de familienaam op het kind betreft, via een aanbeveling toe aangezet discriminatie tussen mannen en vrouwen uit hun nationale wetgeving te bannen.

Hoewel ons Arbitragehof in zijn arrest van 6 november 2002 heeft geoordeeld dat de thans in België geldende regeling voor de naamsoverdracht niet discriminerend is, kunnen we niet om de vaststelling heen dat tal van landen hebben gekozen voor een regeling waarbij de moeder haar familienaam op haar kinderen kan overdragen.

Derhalve houdt dit amendement geen verwerping in van alle voorstellen die terzake werden gedaan, zowel door de indieners van het wetsvoorstel als door de regering. De hoofdbedoeling bestaat erin een grote stap voorwaarts te zetten zonder dat de partners met verwarrende situaties of conflicten worden geconfronteerd.

Zeër concreet biedt dit amendement de vrije keuze tussen de naam van de vader en die van de moeder, met uitsluiting van elke andere samengestelde naam die, vanaf de tweede generatie, aanleiding zou geven tot een waaier aan mogelijkheden die volkomen haaks staat op de beoogde eenvoud, transparantie en rechtszekerheid.

J) **Au § 5, alinéa 6, remplacer les mots** «soit le nom de famille ou l'un des noms de l'un d'eux, soit leurs deux noms accolés» **par les mots** «le nom de famille de l'un d'eux»;

K) **Supprimer le § 7. ».**

#### JUSTIFICATION

Le sujet abordé par la proposition et l'amendement du gouvernement n'est pas un sujet banal. Il concerne chaque citoyen dans un aspect essentiel de sa condition civile et sociale.

Le nom de famille est, dans toute société évoluée, un élément constitutif de la personnalité de l'individu.

La détermination de ce nom étant par conséquent une chose importante, tant pour l'individu que pour la société, elle ne pourrait souffrir l'improvisation et encore moins être source de confusion.

Notre société a opté depuis plus d'un millénaire pour la transmission patrilineaire du nom patronymique, avec un certain nombre d'exceptions observées jusqu'à la révolution française.

Ce sont les «idées nouvelles» de liberté, d'égalité et de progrès qui ont abouti à la stabilité légale du nom de famille.

Stabilité consacrée par les codes Napoléon.

En deux cents ans, la place des femmes a prodigieusement évolué dans notre société.

Si la stabilité du nom reste juridiquement important, la transmission exclusivement patrilineaire de celui-ci est devenue sujette à discussion.

Au niveau européen notamment une recommandation suggère aux États membres de supprimer de leur législation nationale les discriminations entre les hommes et les femmes pour la transmission du nom des parents aux enfants.

Bien que notre Cour d'Arbitrage, dans un arrêt du 6 novembre 2002, ait considéré que le mode de transmission du nom en vigueur dans notre pays n'engendre pas de discrimination, il faut bien admettre que de nombreux pays ont opté pour une formule permettant à la mère de transmettre son nom patronymique à ses enfants.

En conséquence, le présent amendement ne rejette pas l'ensemble des propositions formulées tant par les auteurs que par le gouvernement.

Son seul objectif est de permettre une avancée importante sans risquer la confusion ni générer des conflits au sein du couple.

Très concrètement, l'amendement permet le libre choix entre le nom du père et celui de la mère, à l'exclusion de toute autre formule de nom composé qui offrirait, à partir de la deuxième génération, un éventail de possibilités totalement incompatible avec l'objectif de simplicité, de transparence et de sécurité juridique.

Voorts strekt dit amendement ertoe te voorkomen dat de keuze tussen de naam van de vader en die van de moeder tot conflicten leidt.

De keuze zal moeten vallen *in tempore non suspecto*, dat wil zeggen: hetzij voor het huwelijk, hetzij, zo de ouders ongehuwd zijn, verscheidene maanden voor de geboorte. Indien de keuze niet volgens die vereisten geschiedt, blijft de huidige - patrilineaire - regeling van kracht.

Le second objectif de l'amendement est d'éviter que le choix entre le nom du père et celui de la mère ne soit générateur de conflits.

Le choix devra s'opérer «*in tempore non suspecto*», c'est-à-dire soit avant le mariage, soit en l'absence de mariage, plusieurs mois avant la naissance. En l'absence de choix exprimé dans les formes prévues, la règle actuelle reste d'application, à savoir la transmission patrilinéaire.

Eric VAN WEDDINGEN (MR)